

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Karácsony. Dombi Lajos. — Isten országa. Révész Mihály. — Tárcza. Karácsoni ajándék. Zöld József. — Avatag iratok. S. Szabó József. — Közügyeink. A „tóháti lelkészi-kör“ alapszabályai. Sütő Kálmán. — Külföld. — Irodalom. — Különfélék.

Karácsony.

Népek árja jelen meg a kised Betlehemben, követve a vezéricsillag útmutatását, mely az égen tiszta fényben felragyoga. Hangzik az angyali szó: „Hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz“ . . .

Honnan e népvándorlás? . . . Honnan az égen a csodás jel? . . .

Gyermek született! . . . Hát ezért útra kél a sokaság? . . . Bölcs és tudatlan; gazdag és szegény; öreg és ifjú? . . .

Igen, mert „ma született a Megtartó, ki az Ur Krisztus a Dávid városában“. Ma jött el az idők teljessége; ma lett öröme e föld lakóinak, mert „Isten jelent meg a testben s ez a mi hitünk nagy titka“, mert „megjelent az Istennek amaz idvezítő kegyelme minden embereknek“.

Ezen — keblünket öröme indító — nagy esemény emléke újul föl előttünk ma, midőn Jézus születése emlékezetére karácsony-ünnepet szentelünk. Ajkainkról fölszáll az öröme: „A próféták elhallgattak, Krisztus a testben eljött, a kiről régen szólottak, az írások ez előtt“. Szívünkben fohász kél: „Dicsőség a magosságos mennyben Istennek, e földön békesség és jóakarát az emberekhez“.

Már az őskorban föl-fölsillant az Isten idvezítő kegyelmének egy-egy fénysugara; koronként felhangzott a megtérésre hívó szó; a kegyes lelkek, a próféták igyekeztek kijelenteni az emberiség előtt Istennek akaratát, mert: „tekinte Isten a földre, és ímé megfertéztette vala; mert minden test megfertéztette vala az ő útát a földön“ . . .

Rabság, bűnnek nehéz rabigája tartá lebilincselve az

emberiséget, melyből szabadulásra az emberi erő nem vala elégséges . . .

Mint a sülyedni kezdő hajó alább-alább merül a tenger mélyébe, ha nincs közelében megmentő: épen így a bűnbe merült emberiség elkerülhetlenül kárhozát örvényének lesz vala biztos martalékává, ha az isteni kegyelem nem könyörül rajta . . .

De hangzik a szó: „Nem gyönyörködöm a halálra való lónak halálában, azt mondja az Ur Isten; térjete meg azért és éljete“. „Térjete meg, mert elközelített a mennyeknek országa!“ . . .

Mint az apai örökséget eltékozolt gyermek inség, nyomor kínos gyötrelmei között, szenvedések nehéz harcát vívja: akként, az apai örökséget, a mennyei üdvösséget eltékozolt, vétkek sötét éjjelében tévelygő emberiségnek segedelem, kegyelem utáni vágya, óhaja képezé lelki éhségét és szomjúságát, e szavakat ültetvén az ajkakra: „téríts meg Uram minket te hozzád és megtérünk“.

Ámde a felhők sűrű leplével bevont égboltozaton át-czikázó villám támaszthat-é teljes és tartós világosságot az éj komor setétében? . . . Bizonyára nem! . . . Épen így a próféták megtérésre hívó szava; a lelkiismeret amaz intó szózata: „Kelj fel és járj!“, ha perczekig, órákig föltárta is az emberiség előtt az erény ösvényét, lelki szemei elé állítá az isteni kegyelem hő napjának jótékony sugarait: ismét sötétség borítá el a lélek egét, s „némelyek setétségben és a halálnak árnyékában ülnek, megkötözöttvén keserűséggel és vassal; mert engedetlenek voltak az erős Isten beszédéhez, és a felséges Istennek tanácsát megútták“.

De ímé az Istennek idvezítő kegyelme megjelent! . . . Beteljesedett a próféta jövendölése: „Az Isai törzsökéből egy vesszőszál származik, és az ő gyökeriből egy virágszál nevedik, kin az Urnak lelke megnyúgoszik“ . . . Feltámadt az igazság napja; „Amaz Ige testté lön“; „Ímé az

égből szózat adatik, mely ezt mondja vala: Ez amaz én szerelmes fiam, kiben én megengeszteltem" . . .

Jött az isteni kegyelem, nem mint égboltot átczikázó villám, mely gyorsan tova tűnik, de mint tündöklő nap, melynek sugarai életet lövelnek teremtmények millióiba s áldást terjesztenek mindenfelé . . . Megszületett Jézus, hogy minden embereknek idvességét munkálja; hogy legyen „e világ világossága“; hogy újjá szülje, jó útra vezérelje a népek millióit! . . .

Bizonyára amaz első karácsony-éjjelen föltűnt ragyogó csillag, mely a Jézusnál tisztességet tevő keleti bölcséket elvezérelte a betlehemi jászolhoz, hol az emberiség váltáságára mennyből alászállott Isten-ember elhelyezve vala: intő jel lón az emberiség előtt, hogy a lélek egén támadjon fel s ragyogjon tiszta fényben a hitnek csillaga, mely Jézushoz, Megváltónkhoz vezéreljen, vonzzon állandóan bennünket! . . .

Az Istennek idvezítő kegyelme mindnyájunknak megjelent Jézus által! . . .

Vajha a karácsonyi öröm újjá szülne mindnyájunkat szívben-lélekből! . . . Vajha a hit fénylő csillaga örök világosság fénysugarait hintoné állandóan földi vándorlásunk sötét téreire, hogy lássuk lelki szemünk előtt mindenkor Jézust, ki „út és igazság!“

Jer, áldott Jézus, állandó vendégül hozzánk! . . . Keblünk egeről távolítsd el a bűn sötét felhőit, hogy legyünk „világosság fiai“ . . . Ha útunk szenvedés tövisein vezet, ha szívünk veszteség fájdalmaitól vérzik, hadd tárja föl előttünk a hit fénylő csillaga a szabadulás révpartját; hogy szemünknek könye változzék remény gyöngyvé; hogy hit, remény és szeretet építsék föl boldogságunk dicső csarnokát; hogy szívünk teljességéből zenghessük most és mindenkor: „Dicsőség a magasságos mennyben Istennek, e földön békesség és az emberekhez jóakarát!“ . . .

Legyen boldog karácsony-ünneplésünk! . . .

Dombi Lajos.

Isten országa.

„Azt hiszitek, azért jöttem, hogy e földön békességet szerzek? Nem, mondom néktek; sőt inkább visszavonást. Mert mostantól fogva öten lesznek egy házban, kik viszálnaknak, három kettő ellen és kettő három ellen“. (Lukács XII. 51, 52.). Nézd meg az öt világrészt, mind vetekedik egymással; a két új a hit, béke és polgáriásodás fegyvereivel harezol és győz; a három vén fegyvert kovácsol, löport gyárt s fenekedik. Nézd meg különösen a legkeresztényibb Európát s ha állapotát összehasonlítod az Ur jövendölésével, meg kell győződnöd, hogy ebben immáron bételt a Krisztus eljövételének célja. (?)

Hátha bemerülünk a lelki világba, a hol állítás és tagadás, hit és hitetlenség, ájtatosság és ledér szemérmelenség, becsület és becsületlenség, jellem és jellemtelenség vívják az

élet-halál harcztot: nem kell-e ismét beismernünk, hogy itt is bételt a Krisztus eljövételének célja. (?)

„Képmutatók! az ég és föld ábrázatját tudjátok vizsgálni, ezt az időt pedig hogy nem vizsgáljátok? De miért nem ítéletek meg ti magatoktól is, a mi igaz?“ Krisztus és a világ szemközt állanak egymással s a Sátán által elámítottak nem látják, hogy nincs idő a halogatásra, mivel elérkezett a tizenkettedik óra, hogy a Krisztust feltétlenül kövessük!

Nézzük a keresztyénséget, mely e haza földén a katolikus, református, evangélikus, unitárius és baptista felekezetekben látszik kifejezést nyerni; nézzük az ellenségeskedés tüzeit, mely az öt testvér közt lángol: s még inkább meg fogunk győződni, hogy bételt a Krisztus eljövételének célja. (?)

Vannak terek, hol az ellenlábás ker. felekezeteknek egyetértőleg kell találkozniok. Ilyen terek az embertelenség, nyomor és hitetlenség enyhítése. De hittételek dolgában nem volt, nincs és nem is lehet béke soha. Mentül hevesebb a harc: annál teljesebb az életerő. A csend itt egyenlő értékű a halállal.

Néhány hullám fodrozása okoz némi háborgást egyházi életünk sima tükörén. Fájdalom, hogy csak a felület háborog, mert csupán ez érzi a sárkány farkának szelét: de ha a hitélet tengerének feneké is mozgásba jönne, életjelt adna magáról, akkor a Jónások többé nem a szédelgésben, hanem ama hullámok mentő karjai közt keresnének és találnának üdvöt.

A magyar protestáns egyház a vallási szabadelvűségben eljutott a legvégső határig; odáig, hol a hitet közönyösség, sőt tagadás váltja fel. Jeleseink (?) egynémelyike úgy volt és van meggyőződve, hogy a protestáns név azt teszi, miszerint protestálnunk kell Róma ellen, hit tárgyául pedig az marad fenn, mit az ész rostája át nem hullat. De a rosta az idő folytán megváltozott lyukain a hitnek jóformán minden magját áthullatta, úgy hogy a maradékban némelyek még az egyetlen legfőbb lényt is alig ismerik már fel s a hinni merészlőket Festus eme szavaival támadják meg: „Bolondozol te Pál, a nagy bölcsesség miatt bolondultál meg“. Míg Róma híveitől hitelt kívánt egész a képtelenségig, addig a protestáns egyház szabadszárnyra engedte a hitet s ha Rómán egyet üthetett, kész volt a boldogság. De az ütések utóljára ha suhognak is, fájdalmat nem okoznak s midőn keressük az okot, látjuk, hogy míg mi drága talizmánunkat, a biblián alapuló rendíthetetlen hitet elfecséreljük, addig Róma szívós kitarással, hol a mysticismusból, hol a fanatismusból, hol pedig a valóban is meglevő, evangéliumi eredetű isteni elemből új erőt merít. A mi rosta-aljunk mellett pedig ott veszekednek, — mint hulla felett a kányák, — a nazarénusok, unitáriusok, baptisták, katolikusok. Hát azért harezoltak a Boeskyak, Rákóczyak, azért szenvedtek őseink üldöztetést, halált, azért harezoltak minden földi hatalmasság ellen egész a diadalomig, hogy most, mikor a lelkiismereti szabadság elve lassan-lassan kezd zöld ágra vergődni nálunk is: akkor bevalljuk, hogy a mi missiónk be van töltve, jöjjenek helyünkbe mások s szedjék le a kész gyümölcsöt, s ha minket is karjaikba fogadnak, hogy megmentsenek a bizonytalan tévelygéstől, még hálára kötelezve is érezzük magunkat? Legálább ide látszanak célozni Ferencz József unit. püspöknek néhai Czelder Márton nyílt levelére adott válaszában eme sorai: „Azt hittük, hogy igazán ker. missiót teljesítünk, sőt részben épen a prot. egyháznak nyújtunk segédkezet, ha a kötelékéből már kivált tagokat nem engedjük elzúlleni, hanem inkább a mi rendezett egyházunk kötelékéhez fűzzük“. A reformált val-

lásban nem volna tehát többé üdvre vezérlő életerő? Azok a zsákmányra leső egyházak volnának hát azon Isten országa, melyért a reformátusok századok óta imádkoznak: „Atyánk, jöjjön el a te országod!”

Nem követelem én a ref. egyháznak sem az egyedül idvezítő, sem a csalhatatlan jogot, de megbocsátanak a Festusok, ha kijelentem, miszerint igenis hiszem, hogy a Pál apostol értelmében a hit általi megigazulás positiv alapján álló ref. egyház, minden útvesztő nélkül rövid úton vezet el az üdvre; a netalán hangzó festusi vádakra pedig azt felelem Pállal: „Nem bolondozom nemes Feste, hanem igaz és józan beszédek szövegét”. Azt azonban készségesen beismerem, hogy az utóbbi időkben egyházunk sok okot adott arra, hogy más egyházaktól titkon, sőt nyilván is megtámadtassék; de mienk még a jelen, s „qui tempus habet, habet vitam”. Igenis, a mi egyházunk a meghallgattatás biztos reményében imádkozhatik eként: Atyánk, jöjjön el a te országod!

S midőn tudom azt, hogy egyházunknak a jelenben, sőt a jövőben is sok küzdelme lesz még az igazságért: ugyanakkor ott áll lelkem előtt azon eszményi állapot, melyet Krisztus fog megteremteni mind az egyházban, mind az államban. Mikor jó el ezen eszményi állapot? Az időt képzelni se tudom, de az eszmény ez: majd ha az egyházak védbástyáin nem az államnak kell őrt állani, hanem önmaguk önmagukat fogják megvédeni a bevehetetlen hitszilárdság által; majd ha a különböző felekezeteknek nem lesz más céljuk, minthogy mentül szorosabban csatolják tagjaikat ahhoz, a ki fő, a Krisztushoz; majd ha az egyház hitéletének nagyszerű gyümölcseit a minden irányban kiterjesztett humanistikus intézményekben fogja ragyogtatni; s majd ha a Krisztus lelke által minden ízőkben áthatott államok a polgárok minél nagyobb boldogításában keresik egyedül feladatuk megoldását; majd ha a fegyvergyárak ekevasat készítenek; majd ha a kaszárnyák gyermekek és aggok menhelyévé lesznek: nemde ilyenforma azon ország, melyért annyi milliók századok óta esdve imádkoznak: Atyánk, jöjjön el a te országod!

De, hogy ábrándozással ne vádoltassam, visszatérek a tények terére s igyekezem mutogatni, hogy mennyiben jött el a mennyország s mennyiben van folyamatban annak eljövetele. „Nem jó el Isten országa szembeütőképen és nem mondják ezt: Ime itt, vagy ime amott van, mert ime az Istennek országa ti közöttetek van”. Hát láthatatlanul itt van már? „Ha olyanok nem léztek, mint a kis gyermekek, semmiképen nem mentek bé a mennyeknek országába. A ki azért megalázza magát, mint e kis gyermek, az a nagyobb a mennyeknek országában”. Gyermeki alázatosság Istennel szemben: ez hát a mennyország kulcsa! Isten országának eljövetele végett a gyermeki alázatosságot kell tehát ápolnunk, elnyomva csirájában az önérdem és elbizakodottság lidérczeit.

Isten országának e földön megvalósítása céljából mind nagyobb és nagyobb figyelem irányul a kis gyermekek felé hazánkban. S valóban, hogy az Isten országát külsőképen e földön képviselő egyház a tagok hitetlensége és közönyössége miatt meg ne semmisüljön, szükség gondoskodni az Isten ígéjéért és a mennyországért lelkesülni tudó tagokról. Az ily irányú gondos nevelést pedig a bölcsőnél kell kezdeni. Ugyde hol vannak az Isten országáért lelkesülni tudó szülők, kiknek kezében van az első nevelés? Bizony ezeknek száma szerfelett megfogyatkozott. De az egyház kezében még mindig ott van a kétélű kardnál hathatósab Isten ígéje, melylyel megszerezze

az elvesztett, vagy még meg sem hódított tért, hogy minden térd meghajoljon a Krisztus neve előtt. Szép remény! vajha ne hagynád cserben a bizókat! De honnét állanak elő azok a hódító hitű bajnokok? . . . Félre kishitűség! A pokol kapui Isten országán diadalmat nem vehetnek.

Az Isten országának buzgó bajnokai a ker. vallásosság tropikus hazájából egy intézményt igyekeznek hazánkba átültetni, mint a melytől várják egyházi életünk felfrissülését: ez a vasárnapi iskola s ezzel kapcsolatban a gyermekistenitisztelet. Igaz, hogy ezen intézmény hazánkban még fiatal, de már nem új és nem ismeretlen, mindamellett hozzá kívánok szólni azért, hogy se túlságos vérmes, se kicsinylő véleménynyel ne legyünk az iránt, hanem a mint megérdemli, méltányoljuk s viszonyainknak megfelelőleg pártoljuk és fejlesztjük.

Révész Mihály.

(Vége köv.)

Tárcza.

Karácsoni ajándék.

Nem adtak nékem, mint másoknak adtak

— „Pajzsos férfit” állt a ház felett —

Mikor egy ily ünnep-napra virradtak,

Nem csillogott úgy kis ágyam mellett

Jézuska-hozta ünnepi ajándék.

De a szülék szívében volt jó szándék;

És örültünk mind-mind, — a többi és én:

„Krisztus Urunknak áldott születésén”.

Ott ültünk körülötte az asztalnak

— Apám, anyám s kicsiny testvéreim —

Mikor megérkezett az a várt szent nap,

— A legkisebb még anyám térdein —

Hideg szél járta át künn a térséget;

Apám szívében a szent tűz úgy égett:

Fölmelegedtünk lágy hangja rezgésén:

„Krisztus Urunknak áldott születésén”.

„Angyali vers”-en szunnyadtam álomra;

Angyal volt társam egész éjszakán,

Átkarolt s vitt fel végtelen magosra,

Ugy örültem ott angyalok dalán,

— „Ur dicsősége vevé körül őket”; —

Lenn: láttam a „tisztességet tevőket”,

Gyönyörködtem pásztorok félemlésén:

„Krisztus Urunknak áldott születésén”.

Boldog mosolylyal ébresztett a reggel,

— Csak gyermekarcz lehet olyan csupán, —

Én is mentem az ünneplő sereggel,

Kézen tartva vezetett jó apám

A menny királya földi csarnokába,

— Hogy kerüli azt most olyan sok kába! —

És örültem az „öröm hirdetésén”:

„Krisztus Urunknak áldott születésén”.

A ki vezérlett a dicső szent házba

— Hiszem — ott van, hova vágyakozott:

Földbe tért meg lelke nyűge, — lerázva ;
Míg az dicsőbb lakást talált amott.
Én is érzem már lassú hervadásom,
— Bár lehet, még soká lesz elválásom, —
Öröm árad szívem minden verésén :
„Krisztus Urunknak áldott születésén“.

Sokszor megtépte szívemet a bánat :
Ha összetört egy-egy cserépedény
Azok közül — s köny borítá pillámat —
Kikben olyan vér folyt, mint az anyém ;
Ha szép reményim évimmel elszálltak
Mind-mind, elébb, mintsem valóra váltak.
Örültem — bár sírtam ezek tünésén :
„Krisztus Urunknak áldott születésén“.

És a midőn a bűn-tudat felébredt
S vadállatként tépdeste lelkemet,
— Éreztem a meg nem halható férget,
A soha meg nem aluvó tüzet,
Bűnös ember, — földnek nyomorult férge, —
Aggódva emelém szemem az égre :
Megvidült lelkem hosszú tünődésén :
„Krisztus Urunknak áldott születésén“.

Tán rég feledték amaz ajándékot,
Kik egy öltőbeliek én velem ;
Én nem feledtem el a jó szándékot,
Sőt jól esik, ha rá emlékezem.
Az volt nekem Jézus-hozta ajándék !
Jó volt. — De a mire szívem ma vágnék
S kérem : Krisztus Urunknak születésén :
„Jámbor szolgálója“ legyek ítézésén !

N.-Bajom, 1889.

Zöld József,
ev. ref. segédlelkész.

Avatag iratok.

— Nehány adat egyháztörténelmünkhöz. —

I.

A bihari és zarándi tractusok Apafi fejedelemhez :
Alázatos és mindenkori kész engedelmisséggel való szolgálatainkat ajánlván nagyságodnak, Istentől állandó békességet, kedves egészséget és boldog országlást kívánunk !
Kegyelmes urunk némely dioecesisbeli böcsületes senior és praedikator atyámfiai nagyságodat hirünk s akarataink nélkül requirálván molestálták és reánk generalis synodusban kényszerítő parancsolatját extrahálták : jóllehet még independenseknek és canonik ellen cselekedőknek nem deprehendáltunk ; hanem akár kik akarunk is, ha Istenünknek s nagyságodnak tetszenék, ez mostani háborúsággal és perrel teljes időtül békességesebb időre halasztanunk a püspök tételt, mivel sem illendő helyét, sem alkalmas idejét annak pro nunc nem approbálhatjuk ; kiváltképen mi Bihar és Zaránd tractusbeliek. A két hatalmas császárok egymás ellen még fegyverben vannak, mégis egyik birodalomból másikban mennyünk püspököt tenni ; ha akarnánk is, passák s kadiák hire s engedelme nélkül nem lehetne, nagy summával nyerhetnünk még talán tö-

lük ; egyszer azt megcselekedvén, azután is megkévánák, így gyűléskedésünkre ez ideig való gyenge libertásunkat magunk elrontanánk. Az idők is penig naponként megbomolván, messze utat gyalog fel nem vehetünk, mert szekeret vagy lovat alánk Nagy-Bányáig 17 vagy 18 mértföldnyire tatárok és az nagy drágaság miatt elszegényedett hallgatónk a régi rendtartás szerént semmiképen nem adhatnak, még kevés jövedelmecskénket is nem adminisztrálhatják, absque vectura et viatico e szűk időben lehetetlen mennünk. Úton álló tolvajok és latrok is irtóztatnak, mind idegenek, mind nemzetségünkbeliek bennünket. Per legatos suffragiumunkat hogy küldjük, rendetlenségnek tartjuk ; tizen négy senioroknak kellekik superintendens electiójában personaliter cum suis adjunctis canonice compareálni és azok közül egyet creálni, olyat penig, a kire mint ismeretes és érdemes személyre jó lelki ismerettel suffragálhassannak libere. Mind ezeket nagyságod bölcsen és kegyelmesen considerálván, kérjük alázatosan nagyságodat, böcsületes atyámfiaival differáltassa ez mostani Márton napi terminust, melyre convocáltak bennünket illegitime. Inkább jövendőben az ő idejében nagyságod ditiójában méltóságos consensusával s personalisa praesentiájával celebráltassék generalisunk, még püspökünk is hasznosabban constituáltathatnék ott sok fundamentalis rátiókra és respectusokra nézve. Nekünk eddig is nagyságod protectiója alatt volt maradásunk idegenek és ladikak infestálásai ellen, ezután is nem folyamodhatunk máshoz, mely jobb informatióval és egyenesebb uton lehetne, ha püspökünk nem német vagy mahumetisták egész birodalmában, hanem a nagyságod szárnyai alatt Somlyón eligáltatnék. Onnan való inspectiója mindenféle gyümölcsösen elérkezhetnék, leginkább mireánk nyomorult sorsú és keserves állapotú hódoltságiakra, hűségeskedésünket is antistesünkkel együtt nagyságodhoz és az ecclesiákkal való uniókat szorosabbal praestálhatnák. Kegyelmes válaszáat várván nagyságodnak, ajánljuk nagyságod életét és egész házáat jó Istenünk atyai gondviselése alá. Szőlősi Congregatióunkban die 16 Oktobris 1685. Nagyságod alázatos hivei :

Bihari és zarándi tractusok seniori Hunyadi András és Kolozvári István hozzánk tartozó atyámfiaival engedelemmel szolgálunk nagyságodnak.

II.

Teleki Mihály Buzinkay Mihály és Pósházi Jánosnak, a fejevári kollégium érdemes professorainak :

Ajánlom kegyelmeteknek szolgálatomat.

Praefectus uramnak irtam, hogy az én főrendátorságom után járandó fizetésemből az száz forintot kegyelmeteknek erre az esztendőre odaküldje. Akartam tudósítanom felőle, hanem kegyelmetek ő kegyelmétül várja.

Éltesse Isten kegyelmeteket. Kúvár 12 aprilis. 1678. Kegyelmetek szolgálója, atyokfia

Teleki Mihály.

Anno 1678 die 21. Junii. Én Buzinkay Mihály a tekintetes úr ötven forintbeli jóakarátját percipiáltam nemzetes Kállai Sámuel uram által. Idem qui supra.

Anno 1678 die 21. Junii. Én Pósházi János recognoscá-lom, hogy a mely 100 forintot tek. Teleki Mihály uram ő kegyelme kegyes hozzánk való devotiójából conferált, annak ötven forintját leváltam nemzetes és becsületes Kállai Sámuel uram által. Idem qui supra.

Kivülről egykorú feljegyzés : S. P. Ilyen levél

bár csak három érkeznék még, nem volna contemnendum; azért igen szükséges praefectus uramnak felőle írni. J. P.

A Török-Magyarhoni Történelmi Emlékekből közlése: **S. Szabó József.**

Közügyeink.

A „tóháti lelkészi-kör“ alapszabályai.

A beregi ev. ref. egyházmegye egyetemes lelkészi értekezletének alantírt tagjai önálló lelkipásztori együletet alakítanak, következő szabályok és feltételek mellett:

1. Az egylet neve: „tóháti lelkészi-kör“.

2. Az egylet tagjai: **rendes lelkészek**, kik évi fizetéssel járulnak a kör fentartásához; **helyettes és segéd-lelkészek**, kik fizetés nélkül tagjai a körnek. Későbbben jelentkezők felvétele, — kik jelenleg az alapszabályokat alá nem írják, saját kérelmek alapján a kör által eszközöltetik.

3. Az egylet célja: minden a vallás-erkölcsi életre tartozó, különösen ev. ref. hitfelekezetünk úgy szellemi, mint anyagi érdekeit érintő fontosabb ügyek tárgyalása, megbeszélése; a közösen megállapított elvi álláspontok érvényre juttatása s általában véve: az önképzés és a testületi szellem ápolása s fejlesztése.

4. Az egyleti cél elérésére szolgáló módok: **időnkénti összejövetelek**, a napi kérdések tárgyalása és az önképzés minden célhoz vezető nemeinek felhasználása végett; **sakmunkák beszerzése** és azoknak közrebeszédése olvasás céljából.

5. Az összejövetel évenként két ízben, mindig az egyházmegyei közgyűlést megelőzőleg történik; azonban kivételesen öt tag írásbeli kívánatára rendkívüli gyűlés is tartható. Gyűléseken a jelenlevők határoznak.

6. Az összejövetelek életkor szerinti sorban a kör tagjainak házainál tartatnak; de akár családi körülmény, akár meghívás folytán ezen sorrendtől eltérés is történhetik, s a sorrendtől lehető eltérés esetén, ha az nem értekezleten jelentetnék be, a kör elnöke fog intézkedni.

7. Az önképzés fő-főeszköze szaklapok és folyóiratok olvasása levén: a pesti, debreczeni és sárospataki szaklapoknak saját költségükön leendő járatására a kör tagjai több kisebb csoportot képeznek; ezeken kívül a kör által időről-időre megállapítandó egyéb kiadványok megszerzése a kör költségén történik, — e célból

8. Az évenkénti tagsági díj egyelőre 2 o. é. forintban állapítottatik meg, mely felerészben deczember 20, felerészben pedig június 20-ik napjáig a titkárhoz fizetendő.

9. A kör költségén megrendelt kiadványok olvasására nézve, — hogy azok valamennyi taghoz minél gyorsabban eljuthassanak, külön szabályzat fog készítettetni; melynek megtartása minden tagra kötelező leendő.

10. A kör ügyeinek gyűléseken és gyűléseken kívüli vezetésére elnök és titkár választatik 3 évi tartamra.

11. Az elnök jogai és kötelességei: a rendes és rendkívüli gyűlések idejének és helyének megállapítása; meghívások eszközölése; a gyűléseken elnököl; a tanácskozásokat vezetői; azoknak rendes menetelére felügyel; esetről-esetre a gyűlés tartamára a tagok közül jegyzőkönyvvezetőt nevez. Kiadások a pénztárból csak az ő útalványára fizethetők; a

jegyzőkönyvi kiadványokat aláírja; felsőbb hatóságokkal és más testületekkel szemben a kört képviseli s általában mindazon jogokat gyakorolja, a melyeknek gyakorlása az elnöki állásból folyólag a kör javára és méltóságának megőrzésére kívánatos.

Akadályoztatása esetén helyettesítéséről a kör maga intézkedik.

12. A titkár jogai és kötelességei: az elnök által közgyűlésekre kinevezettek által szerkesztett s hitelesített jegyzőkönyveket az anyajegyzőkönyvbe beírja; a szükséges kiadványokat kivonatozza és aláírja; a kör érdekében szükséges levelezéseket és betérjesztéseket akár az elnök, akár az értekezlet meghagyása folytán teljesíti; a körtagok által önképzési célból készített beadványokat, miután nyilvános gyűlésen felolvastattak, azoknak bírálatával együtt megőrzi; a soros olvasásra szánt szaklapok, könyvek és folyóiratokat megrendeli, azoknak pontos továbbítását, épségben tartását ellenőrzi s visszaérkezésük után gondjukat viseli; a kör pénzübeli vagyonát kezeli, de kiadásokat csak az elnök útalványára teljesíthet; a tagsági díj befizetésével késedelmezőket a befizetésre szorgalmazza, számadását pedig minden év végével elkészítvén, tartozik azt felülvizsgálat végett a legközelebbi közgyűlésre benyújtani.

13. Tagok jogai és kötelességei: kivétel nélkül minden tag jogosítva van gyűléseken indítványokat tenni akár élőszóval, akár írásban, — mely utóbbi azonban elnökhöz előre beküldendő, — felolvasásokat, értekezéseket tartani; azokra bírálatot mondani; a tanácskozásokban részt venni; ellenben az elvi jelentőségű ügyek eldöntésére vagy a választásokra vonatkozó szavazati joggal csak rendes lelkészek bírnak. Ugy a szaklapok, mint a kör által megrendelt más kiadványok minden tag által használhatók. Öt rendes lelkésznek joga van rendkívüli gyűlés összehívására az elnököt felkérni.

Kötelessége: minden körbeli rendes lelkésznek az évi tagsági díjt a meghatározott időben a körbeli titkár kezéhez elengedhetlenül befizetni; a gyűléseken pontosan megjelenni; akadályoztatása esetén elmaradása okát — lehetőleg gyűlés előtt — elnöknek tudomására hozni; mikor pedig a gyűlést tartás sorrendje reákerül, a megjelent tagokat egyszerű, tisztességes ellátásban részesíteni. A soros olvasásra szánt folyóiratokat, könyveket a szabályzat szerint használni, rongálástól oltalmazni, olvasás után pontosan továbbítani, az általa okozott kárért pedig teljes kárpótlást nyújtani, — valamennyi tag egyiránt tartozik; végül: azon körbeli tag, ki valamely gyűlésen elnök által jegyzőkönyv vezetésére kinevezetik, köteles ezen megbízatást teljesíteni; az általa felvett jegyzőkönyvet hitelesítés után azonnal a kör titkárához beküldeni.

14. Az egylet feloszlását a körbeli tagok dönthetik el s mondhatják ki.

Kötelességek azonban az összes egyleti vagyont, — mely akkor akár készpénzben, akár folyóiratok, könyvek s más olvasmányokban a kör tulajdonát képezendi, — a nt. és tek. egyházmegyei közgyűléshez intézendő s a vagyont pontosan elősorolandó jelentés mellett az egyetemes lelkészi körhöz megőrzés végett átadni; honnan később, ha az utódok hasonló célú együletet alakítanak, — e tóháti vidék lelkészi-köre használat végett mindent visszavehet.

Közli

Sütő Kálmán,
b.-somi lelkipásztor.

K ü l f ö l d.

Elberfeld egyházi élete.

(Folytatás.)

A sákramentomokról lévén szó, legyen szabad a mi viszonyainkra vonatkozólag pár megjegyzést tennem. Igen helyesen intézkedik zsinati törvényünk, midőn a 101. §-ban elrendeli, hogy „a sákramentomok rendszerint a nyilvános istentisztelet alkalmával a gyülekezet jelenlétében szolgáltatandók ki“, hanem, a mi a keresztséget illeti, nálunk, élve a záradékban adott azon joggal, hogy „magánháznál is lehet bármely időben kereszteni“, legtöbbször magánháznál, a lelkészre nézve alkalmas és alkalmatlan időben, a túlságig vitt puritanizmussal, talán egyedül a bába jelenlétében, ki — van rá eset, hogy nem is keresztyén, — megy végbe a keresztelés. Ezen szerény nézetem szerint változtatni kellene. Vajjon, ha a szertartás bizonyos időközökben hajtatnék végre, nem jobban be tudná-e osztani amúgy is sok oldalról s fontos teendők által igénybe vett idejét a lelkész (a munkálkodni szerető ember úgy a városon, mint falun fel tud használni minden órát). Tény, hogy különösen népesebb gyülekezeteinkben hétről-hétre irodájához van ő kötve s ennek egyik oka épen a keresztelés. Én legalább nem egy lelkészt hallottam panaszkodni a miatt, hogy a folytonos irodai foglalkozás más munkától elvonja. Vajjon nem igen egyszerűen lenne-e így megoldható a napjainkban oly sokat vitatott stóla-kérdés? A keresztelés alkalmával fizetett összeget „beírás díj“-nak szeretjük nevezni s eljárásunkból mégis az tűnik ki, hogy magáért a keresztelésért vétetik a díj, mert e cselekvény az, mely a lelkész szolgálatát rendkívülileg igénybe vévén, a különböző költséget okozza, nem pedig a beírás ténye, melyet ő tetszése szerinti időben végezhet. Ha egyik sákramentoméért díjat szedünk, miért nem tesszük ezt a másiknál is, hiszen ennek kiszolgáltatása tulajdonképen több idejébe s fáradságába kerül a lelkésznek, mint a másiké?! De meg abból, hogy annak gyermekét, ki fizetni tud, készek vagyunk ott megkereszteni, hol épen kívánja, míg a szegény embert, kinek a csekélyebb díj fizetése is nagyobb áldozatába kerül, mint annak a nagyobb, kényszerítjük, hogy szabályszerint járjon el, az következik, hogy még a sákramentom kiszolgáltatásánál is, hol pedig a teljes egyenlőséget hirdetjük, különbséget teszünk a gazdag és szegény közt, — s mi a mozgató eszköz? Vajjon nem az anyagi haszon-e? Ha tehát az említett módozat szerint s illetékes helyén, a templomban történék mindenkor a keresztelés, azt hiszem, hogy ez méltányos lenne mind a hívek, mind a lelkészre nézve s eljárásunkban logikátlansággal nem vádoltathatnánk, mert mindenki ugyanazon összeget fizetvén, egyik beírás nem volna drágább, mint a másik. Azt pedig, hogy bizonyos elveinkkel megegyező ünnepélyességgel, a gyülekezet színe előtt szolgáltatnák ki e sákramentom is, megkívánja annak méltósága, aztán meg nem lehet ezt magánügynek tekinteni, érdekli az az egész gyülekezetet, illő azért, hogy az új tagjának kebelébe való felvételénél jelen legyen.

A másik sákramentomra térve át, sokfelől hangzik a panasz, hogy egyházunkban aránylag nagyon kevesen vesznek részt a communióban s ennek okát többen ily alkalmakkor a templomi ténykedés hosszadalmasságában, fárasztó voltában keresik. Az valóban áll is, hogy az előző predikáció megpróbálván a hívek figyelmét, az úrvacsoraosztásnál tartatni szokott

beszédék és imádságok teljesen kimerítik azt még műveltebb hallgatóságánál is, úgyhogy általánosságban szólva, lehet állítani, hogy az utóbb mondottak a többségre nézve „kiáltó szó a pusztában“. Legkönnyebben lehetne talán e bajon úgy segíteni, ha csakugyan az említett okból történik az elmaradás, hogy azon délelőttöt, melyen az úrvacsora kiszolgáltatik, egyedül ezen ünnepély venné nálunk is igénybe, vagyis hát legalább a predikáció elhagyatnék. Az ágendát nem óhajtanám rövidíteni, annyival inkább egészen elhagyni, mert szerintem szükséges, hogy a gyülekezet előtt mindannyiszor kimerítőleg tárgyalassék e nagyfontosságú cselekmény minden mozzanata. A mit még itt megjegyezni akarok, az, hogy a szentjegyeket magánházhhoz nem vinném soha, nem pedig azért, — osztozván sokak által emelt más ismeretes kifogásokban is, — mert azok elfogadására szabad elhatározás, töredelmes szív és alázatos lélek s a nálunk uralkodó rendtartás szerint előkészület kívánatván meg (máskülönben a poenitentialis hét pictus masculus volna), az a nehéz beteg, — mert rendszerint ilyenekhez kéretik az úrvacsorája, — ki magával jóltehetetlen s sokszor már eszméleténél is alig van, e feltételeknek megfelelni képtelen, eltekintve attól, hogy e tény a r. katolikusok utolsó kenetére is emlékeztet s az egyszerű népnek legalább egyrésze — néhány esetben volt alkalmam nekem is tapasztalni — olyféle hatályt tulajdonít annak.

A miket fentebbiekben elmondtam, nem tagadom, hogy azokra egyrészből a külföldön látottak vezettek, de ha a külföldnek — hogy úgy mondjam — majmolása vettetnék ezek alapján szememre, nem tudnám elfogadni, mert azon nézetben vagyok én is, hogy mi más nép vagyunk s a külföld ismét más s a mi itt célszerűnek bizonyul, nem következik, hogy nálunk is az; de másoldalról úgy vagyok meggyőződve, hogy, ha bennünket ma már ki nem elégitő szokásainkat közönségesen jobbaknak tartottakkal, ha azokat épen a külföldtől tanultuk is el, feleseljük, úgy azonban, hogy ez saját egyéniségünk rovására nem történik, — ez eljárásunk ügyünknek nem hátrányára, de előnyére válik.

d) A z e s k e t é s. A Németországban is behozott polgári házasság, mint tudvalevő dolog, nem zárja ki, hogy a házassalandó személyek, miután a világi hatósággal végeztek, frigyök megkötésénél az egyház közbejöttét is igénybe ne vegyék. E gyülekezet nagy súlyt fektet arra, hogy a kebelében házasságra lépőket a lelkész is összeeskesse. E szertartás is a templomban, a gyülekezet színe előtt megy végbe. A délutáni istentisztelet végeztével ugyanis, a mikor a jelenlevők a templomban maradásra szólíttatnak fel, egy diakonus jelt ad a jegyepárnak vagy pároknak, mire azok a lelkész elé lépnek. A formula felolvasásával kezdődik a szertartás, kiemelttévén az abban foglalt specialis intelmek, úgyszinte a kérdések is, melyeket megelőzőleg a lelkész a jegyések kezeit összeteszi. A kérdésekre adott igenlő válasz után így áldatnak meg: „Az irgalmasságnak Atyja, ki titeket a házasság ezen szent állapotára kegyelme által elhívott, kössön össze igaz szeretettel és hűséggel s adja áldását reátok. Ámen“. Mát. 19. r., imádság s a 128. zsolnárból Isten ígéretének felolvasásával végződik a cselekmény. Éneklés után az Ur áldásával bocsáttatnak el a hívek.

e) A z i f j ú s á g v a l l á s o s o k t a t á s a. Németországban az oktatásügy az állam vagy az illető polgári hatóság kezében van s az iskolák tandrendjébe a vallástanítás is fel van véve, de ezenkívül az egyes felekezetek a magok körében is

kiváló gondot fordítanak erre. E gyülekezet is, valamint a felnőttek, úgy a gyermekek lelki ügyét mindig szíven hordozta s hordozza most is, a vallástanítást maga a lelkész által végezteti, ki hetenként ötféle, mindenkor 1½ órát szentel e munkára. A tananyagot biblia, heidelbergi káté és zoltár képezik. A bibliai történetek tanításánál maga a szentírás a vezérkönyv, ebből olvastatja fel a lelkész azokat s miután behatólag megmagyarázta, szem előtt tartván a gyermekek felfogási s fejlettségi képességét, jól begyakorolja velök. A gyülekezet tagjai ily módon már mint gyermekek megkedvelvén a szentkönyvet, hű kísérlőjük s a különböző kísértések között hatalmas védbástyájuk lesz az életök nyarán, vigasztalójuk mind rossz, mind jó napjaikban életök estéjén. A mi a kátét illeti, a kisebbek kezében Kohlbrügge által a heidelbergi után készített „Kleiner Katechismus“ van, míg a nagyobbak tankönyve ugyancsak K. által kiadott következő cz. mű „Erläuternde und befestigende Fragen und Antworten zu dem Heidelberger Katechismus“. Voltam jelen néhány ilyen órán s nagy érdeklődéssel hallgattam a lelkész magyarázatait, ki, lankadván a figyelem, most apró történetekkel, majd az életből vett példákkal fűszerezi fejtegetéseit, majd pedig kérdésekkel lepi meg a kis hallgatókat.

Az u. n. „Kinderlehré“-t 10-dik évökben kezdik látogatni a gyermekek s 14 éves korukig tartoznak azon résztvenni (korábban 16-ig, de a viszonyok nyomásának engedve, kénytelen volt az egyháztanács az említett kort megállapítani, a mennyiben ekkor már mint iparos tanulók vagy gyári alkalmazottak, vagy egyéb életpályán levők akadályozva vannak a továbbtanulásban), mielőtt azonban eltávoznának, a gyülekezet előtt hitokról vallást tesznek. Ez mindig augusztusban történik s abban áll, hogy a lelkész által a heidelbergi kátéből részletesen kikérdeztetnek. Ennek végeztével a vizsgáló lelkész a vénekhez fordulva, azon kérdést teszi fel, vajjon eléggé képesítetteknek tartják-e a gyermekeket, hogy a gyülekezet felnőtt tagjai sorába s az egyházban az ezeket megillető jogok élvezetébe léphessenek? A kérdezték igenlő vagy tagadó felelete határoz.

Az ifjúság körében a belmissió munkáját teljesíti az 1864-ben létrejött „Gesellschaft Vereinigung“. Érdekesnek tartom ennek alapszabályaiból a következőket közölni: „Az egyesület, mely az elberferdi németalföldi ref. gyülekezet ifjú tagjai által alapított, keresztyén, a nevezett gyülekezet karakterének, elveinek megfelelő irányzattal bír és tagjaitól megkívánja, hogy Isten ígését életök folytatásának egyedüli zsinórmértékül tekintsék“. „A cél, melyet az egylet maga elé tűz, egyoldalról az, hogy a gyülekezet ifjú tagjait kölesönös, testvéries érintkezés által összetartsa, másoldalról alkalmat adjon ezeknek, hogy magokat a gyakorlati élet körébe vágó tananyagokban való gyakorlás által, valamint tudományos felolvasások és egy beszerzendő könyvtár útján képezhessék“.

Kitűzött feladatát a legnemesebben igyekszik megoldani, a mint ezt munkarendjéből láthattam is. A gyengébbek részére szépírási s számolási tanfolyamot tart fenn. Az angol, francia nyelveket taníttatja. Havonként vallásos vagy egyéb komoly tárgyú felolvasásokat rendez, melyeknek tartására az egylet körén kívül álló egyháztagokat is felkér. Van dalköre, hol egyes férfiak és nők gyakorolják magokat a karéneken. Majd bibliai órákra jönnek össze vagy csak egyszerűen egymás szórakoztatására. Szép kis könyvtára, mely hasznos, ismeretterjesztő művekből áll, szintén nem kis mértékben segíti elő az

egyletet munkájában. Évenként többször rendez nyilvános ünnepélyeket is, melynek műsorát vallásos énekek, hazafias vagy más dalok előadása, egyes tagok zenejátéka, szavalat, felolvasás stb. alkotják. Szilveszter estélyén én is voltam jelen egy ilyen ünnepélyen s valóban meglepett, hogy az egyszerű, többnyire iparosokból álló ifjak mily praecisitással adják elő a legnehezebb darabokat is, a felolvasás, szavalat is az egylet életrevalósága mellett bizonyított. Ime, ily hasznos foglalkozással töltik szabad esteli óráikat e gyülekezet ifjai!

f) A vének és diakonusok. A presbyteriumot, mint fentebb említém, a gyülekezet szervezése alkalmával 3 vén és 3 diakonus alkotta. Az egyháztagok száma növekedése azonban mindjárt az első években mindkét rendbeliek szaporítását tette szükségessé, így választott aztán még 1 vén és 3 diakonus. Az egyháztanács most tehát a lelkészszel együtt 11 tagból áll (ha segédlelkész van, akkor egygyel több, ez is tanácskozási és szavazati joggal bírván). Két évre választatván e testület, fele (2 vén és 3 diakonus) minden év végén kilép, kiknek helye rendszeren karácsony másodnapjának délutánján a templomban tartott egyházi közgyűlésen, melyet az önálló férfitagok alkotnak, töltetik be. A lelkész a gyűlést imádsággal megnyitván, szívökre köti az egybegyűlteket, hogy figyelmüket oly férfiakra irányozzák, kik jó hírek és megfelelő állásuknál fogva oly helyzetben vannak, hogy a tiszttel járó követelményeknek eleget tenni képesek. A hivatalukból kilépettek egy évig nem választhatók, valamint egyeneságú rokonok (nagyapa, apa, unoka) és testvérek sem ülhetnek együtt a presbyteriumban. A kik legtöbb szavazatot nyertek, felkérdeztetnek, hogy Isten és a gyülekezet által reájok ruházott tisztelet hajlandók-e elfogadni? Kedvező felelet után kézcsapás által jelentetnek ki megválasztottaknak. Hivatalukba újévben a délelőtti istentisztelet alkalmával ünnepélyesen iktattatnak be. A lelkész mellett a vének közül választott „Kirchenmeister“ viszi az elnöki szerepet.

A vének hatáskörébe inkább az egyházkormányzat tartozik. Ezek tartoznak megvizsgálni a gyülekezet kebelébe való felvételi ajánlatoknál azon indokokat is, melyekkel a folyamódók kérvényeiket támogatják. Kötelességök itt nemcsak azt kikutatni, hogy létezik-e lelki szükség, hanem annak is utána járni, hogy a jelentkezőket nem külső okok indították-e a váltsváltoztatásra, s vajjon ezek a közeljövőben nem jönnek-e oly helyzetbe, hogy a diakonia eszközeit igényelnék? Ez azért történik, hogy, a mennyire rajtuk áll, meggátolják, hogy tiszteletlenül szándéknak hely adassék.

Fogarasi Bálint.

(Vége köv.)

Irodalom.

„Magyarhoni evangélikus egyházjogtan“, írta Csecsetka Sámuel theol. akad. ny. r. tanár. III-ik füzet. A különben igen érdekes mű e füzettel még nincs befejezve; a teljes megjelenés után gondoskodunk tüzetes megismertetéséről. A tetszetős kiállítású s más felekezetűeknek is (főleg épen nekünk ev. reformátusoknak) igen tanulságos munkát már most is őszintén ajánljuk lelkészársaink méltó figyelmébe. A két első füzet alkotja az első kötetet, melynek ára 3 frt. A 3-ik füzet ára 1 frt 50 kr. Megjelent Pozsonyban. A szerző sajátja.

„Történeti visszapillantás egyházunk és templomunk multjára, templomunk fennállásának öröm- és hálaünnepén 1889. szeptember hó 17-én“. Egykorú okmányok alapján összeállította s felolvasta Vadai Ferencz, a török-szentmiklósi ev. ref. egyház egyik rendes lelképásztora. Ára 30 kr. A tiszta jövedelem a jubiláris ünnepélyre készített úrasztali terítékek árának részbeni (!) fedezésére fordítatik. Mező-Túr, nyomtatott Gyikó K. könyvnyomdájában. Magyar protestáns egyháztörténelmünk megírását az egyes egyházak monografiái — megannyi ködarabok a nagy épülethez — nagy mértékben elő fogják segíteni. E szempontból üdvözlünk kell e „visszapillantás“ összeállítóját. A történeti adatok után közli a I. „Praedikátorok“, II. Rektorok, III. Praeceptorok, IV. Leánytanítók, V. Kántorok, VI. Gondnokok, VII. Főgondnokok, VIII. Egyháziak, IX. Harangozók (!) névsorát a lehető régi időtől kezdve. Zárjel közt jegyezzük meg, hogy ma már nem írunk így: Praedikátorok (26 lap), Kádas Imre Kecskeméti fi (31 lap), Kis-Harsányi lelkész, Pápai fi, Lovas-Berényi fi, Bakonszegi lelkész stb. A latin cíztumban, még ha az eredetiben hibásan is van írva, nem írunk ilyet: „Historia Eklézsiæ reformatæ in Hungaria et Transylvania“. A belső címlapról sehogys tudjuk meg, hogy voltaképp a török-szentmiklósi egyház templomáról van szó, a külső címlapon is csak az sejteti ezt, hogy az összeállító török-szentmiklósi lelképásztor, a ki különben összeállíthatja vala más egyházra vonatkozó visszapillantását is. Örömmel olvastunk volna valamit a füzet végén az ünnepély programjáról, annak lefolyásáról, a mi a harangozók névsora helyett méltóbb helyet foglalt volna.

A hét. E cím alatt egy társadalmi, irodalmi és művészeti közlöny indul meg Budapesten, melynek szerkesztője Kiss József, kiadója pedig Hornyánszky Viktor, a kihez (Budapest, V. ker. Akadémia-palota) intézendők az előfizetési pénzek: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. Figyelemmel átolvastuk az előttünk levő mutatószámot, melybe többek közt Gróf Csáky Albinné, Jókai Mór, Jászai Mari, Dóczy Lajos, Pulszky Ferencz, Bartók Lajos és Kiss József írtak, s úgy találtuk, hogy olyan irodalmi heti lap lesz A hét, mely csakugyan tartalmának előkelősége, ízlésének választékossága által kíván és tud hatni, a mint ezt a szerkesztő tájékoztatóul elmondja. A kik egy szépirodalmi heti lapban nem az illusztrációkat keresik; kik nem elégsznek meg a meglevő, részben csak selejtes irodalmi tartalmat nyújtó ilyen lapjainkkal: azoknak jó lélekkel ajánljuk ez, újévvel meginduló új vállalatot, mely köré hatalmas írói phalanx, fényes, előkelő irodalmi nevek egész serege csoportosult.

Különfélék.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel kérem lapunk előfizetőit, hogy esetleges hátrálékaikat lehetőleg még ez év folyamán legyenek szívesek beküldeni. Egyszersmind előfizetést nyitok lapunk jövő évi X-ik, illetve az én szerkesztésem alatt IV-ik évfolyamára. A lap iránya, szelleme marad az ed-

digi, valamint terjedelmén sem változtatok. Bármennyire óhajtanám is ez utóbbit, tudom, hogy útamán áll a folyó évi szűk termés-okozta szegénység. A lap előfizetési ára egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. A felelős szerkesztő.

Debreczeni főiskola. A karácsonyi ünnepnapokra 144 ifjút bocsátott ki a tanárkar ünnepkövetül. Ezek közül 65 hit-tanhallgató, 28 tanítóképezdei növendék és 51 felsőbb gymnasiumi (7-ik és 8-ik oszt.) tanuló. A 162 legáció közül ezen karácsonyra nem kért követet 17, nem jutott követ egy legációba.

Debreczeni ev. ref. egyházközség. Az újtemplomban szolgáló lelkész választásának ügye foglalkoztatja most városunkban az egyház ügyei iránt buzgó kedélyeket. Nem tapasztaltuk még, hogy lelkészválasztás iránt valaha ily nagy lett volna egyházközségünkben az érdeklődés. A helybeli politikai lapok sokat foglalkoznak ez ügygyel, de foglalkoznak azzal a Debreczenen kívüli lapok ts. Az 5 jelölt közül csak háromról van városunkban szó: Dicsőfi Józsefről, Révész Kálmánról és Somogyi Pálról. A Révész- és Dicsőfi-pártiak fölhívásokat bocsátottak ki a hívekhez, mindenik felhívás alatt tekintélyes férfiak nevei olvashatók, sőt a Dicsőfi J. érdekében írt fölhívás alá több előkelő választó nő is oda jegyezte nevét. Mint értesülünk, a Somogyi-párt is erősen szervezkedik és mindent elkövet jelöltje megválasztatása érdekében. Folyó hó 29-én meglátjuk majd az eredményt, melyre, megvalljuk, élénk érdeklődéssel tekintünk. A közvélemény, a nép zöme eddig minden esetre Dicsőfi J. mellett van, de hogy mi lesz a választás esélye, azt ma még csak a jó Isten tudja.

Menyhárt János-alapítvány. (Huszonhatodik kimutatás.). Ujabban ez alapítványra Bugyi Sándor b.-püspökii lelkész úr 1 frtot küldött be hozzám. Nagyt. Kiss Áron esperes úr útján pedig Biki Károly györgyteleki és Varga Lajos majtisi lelkész urak szintén 1—1 frtot juttattak lapunkhoz. A már nyugtázott 364 frt 98 krral együtt az alapítvány takarékpénztárban levő eddigi összege 367 frt 98 kr. Debreczen, 1889. deczember 20. Csiky Lajos.

Károli Gáspár emléke. Keszi Hajdú Lajos tanár úr Kis-ujszállásról 4 frtot küldött ez alapítványra hozzánk, melyből ő maga 1 frtot, Gulácsi Zsigmondné Szana Krisztina asszony szintén 1 frtot a síremlékre adtak, Keszi Hajdú Lajosné, néhai Simai Mező Lidia hagyományaképpen pedig 2 frt a szellemi emlékre adományoztatott. Csontos László kakadi lelkész úr egyháza részéről 4 frt 30 krt, Bethlendy Sándor tamásdai lelkész úr pedig egyháza hívei részéről 1 frt 62 krt, maga részéről pedig 1 frtot küldött be. Ugy a kakadi, mint a tamásdai küldemény a két emlék között egyformán osztandó fel. Bejött eddig lapunknál a síremlékre 168 frt 38 kr, a szellemi emlékre 165 frt 42 kr, időközi kamattal együtt 334 frt 68 kr, mely összeg takarékpénztárban kamatozik. Debreczen, 1889. deczember 20. Csiky Lajos.

Haláleset. Fájdalmas csapás érte Földváry Gerzson Ó-féjértői lelkész társunkat egyetlen leánya Kornélia halála következtében. Vigasztalást kívánunk az egek Urától a szomorú szülőknél!

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**